

SZATHMÁRI ISTVÁN

Csillagok között

Csak a koppanást hallottam, uram, utána síri csönd, akárha valami kozmikus térben lettem volna, steril, izolált volt minden, sejtelmes, hideg fény vett körül, ami csak egyre erősödött, fokozódott, igen, előtte, ez az egész előtt, még vidáman, habár kissé bizonytalan léptekkel bandukoltunk haza, vagy inkább billegtünk, egyensúlyoztunk a közeli kapum felé, fejünk fölött már rég kigyúltak a csillagok, az egyik annyira fényes, szinte vakító, az ablakomból figyelem már évek óta, úgy, ahogy a közeli lovarda lovait, az egyik egy öreg, depressziós állat, a másik az örök virgonc, de vannak olyan időszakosak is, kiszámíthatatlanok, már hajnalban kihajtják őket a nekik kialakított térre a fiatal, testhez álló ruhájukat büszkén, öntudattal viselő lovászlányok, néha még a ruházatukhoz illő kis sisak is van a fejükön, apró fenekükön csak úgy feszül a pantalló, és azt már elképzelem, ha szőrén ülik meg az állatot, a szőrök sercegése közben apró csillagok képződnek, születnek, csapódnak ki a hűvös hajnali szélbe, nem az elaggott lovon brillíroznak, nem, ő az én sokat megélt barátom, belenyugvó, elfogadó, megszürkült élet, a lányok a virgonc csikókat kedvelik, ők aztán ontják, árasztják a hevületet, az élni akarás megannyi tárházát, a szikrázást, a görögtüzet az Orczy-kert fái felé, ahol az agresszív, szemtelen varjak nemtetszéssel szemlélik mindezt, hogy utána rekedten károgjanak hozzá és éles csőrükkel nagyot döfjenek a levegőbe, mert mindenre mozdulnak, uram, néha egészen közel jönnek az ablakomhoz, már attól félek, betörik, -verik az üveget, igen, mert érzik, tudják, nem szeretem őket, micsoda tapasztalat kell ehhez, uram, tisztában lenni azzal, hogy utálnak, megvetnek, kitaszítanak, és sajna, nemcsak a képzelgés mondatja ezt velem, nem, a megélt, átélt valóság is, igen, a megszenvedett realitás, mert volt egy időszak az életemben,

amikor úgy mentem be a munkahelyemre, hogy tudtam, nagyon is tudtam, úgy tekintenek rám, mint aki a lápokról érkezett, bűzösen, sárosan, iszaposan, akitől el kell távolodni, húzódni, hátat mutatni megvetően, meg mindenféle jeleket, hogy érezze, szenvedje, nyögje, hogy nem közénk való, menjen, kotródjon, de azért előbb kínlódjon még egy kicsit, gyakoroljunk rajta, sugdosták egymás között, úgy, hogy azért én is hallhassam persze, mert ez is része volt a kidolgozott tortúrának, a beteges, ősi szenvedélynek, hogy mutassák, érzékeltessék, ők itt az urak, és csak lássam, hogy habzik a szájuk az örömtől, praktizáljunk a kollégán, addig, míg lehet, míg össze nem roppan, csuklik, hogy utána tettetve, képmutatóan csodálkozzunk rajta, felakadt szemekkel sajnáljuk őt, fejezzük ki álnok módon a részvétünket, közben azért egymásra kacsingatva jót derüljünk ezen, micsoda érzés ez, uram, levonulni a pályáról, levánszorongni, és még ha nem is fütyülnek, akkor is érzékeli az ember a gúnyos megvetést, ismerem ezt, mint mondottam volt, tépett, ázott mezzel hagytam ott a terepet, a Szigetet, ahol dolgoztam akkor, ahol a szemem láttára talicskákban tolták ki az általam megteremtett, megszenvedett könyvtárszobából a könyveket, az arcukon ott ült a győzelem mosolya, majdnem nekem jöttek örömükben, és nézték, miként őrjöngök én, a zúzdába viszik őket, mert most másra kell a szoba, és másnap már ronda irodabútorok álltak a szeretett könyvespolcok helyén, és mintha a levegő összetétele is megváltozott volna, eltorzult arcú, szemüveges, kövér nők ültek az íróasztalok mellett, üres tekintettel, akár egy halott, megdermedt világ, és akkor bejött a főnökasszony, a szája bűdös volt, mint mindig, és már-már aggódva kérdezte tőlem, minden rendben van-e, és még mosolygott is hozzám. Ezt határozottan láttam, most kellett volna rúgni, vágni, de csak később tettem ezt, amikor már semmi tétje nem volt az egésznek, uram.

A közeli kocsmába mentem, otthagya mindent, ültem a sarokban órákon át, szinte mozdulatlanul, mint aki valami nehéz kőbe dermedt, akár egy ősrégi életmaradvány.

Akkoriban egy kicsiny, kertés házban laktam átmenetileg egy ismerősömnél, a város szélén, valamikor olyan volt ott a hangulat, mesélte többször is az ismerős, mintha vidéken lennél, madarak, csicsergés, fűrészelés,

a balta hangja, vakondok, kutyák, tehát minden, ami kell, szép időben sütés-főzés az udvaron, rogyadozó fáskamra, kerti szerszámok, nagyhangú szomszédok, néha veszekedés, szaftos káromkodás, tehát igazi falusi élet folyt erre, így az ismerős, ezért vette meg a házat, volt egy elaggott nyugágya, abban ülve élvezte mindezt, de egy nap, teljesen váratlanul, elkezdtek ásni, túrni, kotorni a kerítése alatt, munkagépek sorakoztak fel pár méterre tőle, nem tudta mire vélni a dolgokat, a munkások hallgattak, nem nyilatkoztak, azonban gyorsan kitudódott, ipari vágány fog ott húzódni, és már hozták, szállították a síneket, és az ismerős egyik reggel arra ébredt, tehervonatok tolatnak, csörögnek, zörögnek az ablaka előtt, az állatok megvadultak, a madarak riadtan rebbentek szét, és a kocsik szinte megállás nélkül űzték az ipart, és az ismerős hiába ült ki a nyugágyba, a lényeg örökre elveszett. A növényzet kókadni kezdett, a fű sárgult, a vetemények elfelejtettek nőni, teljesen visszájára fordult a világ, keverék kuttyája búskomor lett, morgott, nyüszített, majd órákig meg se mozdult, el is híresztelte, jobb sorsra szenderült az állat, sajnálták, még szabadnapot is kapott a munkahelyén, hogy becsületesen eltemesse, igen, valahogy a figyelem központjába került, óvták, követték, segíteni akartak neki, anyáskodni fölötte, ő meg ezt megadóan tűrte, szinte élvezte már ezt a kényeztetést a magányos férfi, a felesége, ha egyáltalán volt, rég elhagyta őt, elmondása szerint éveket töltött egy egzotikus országban, de ezt a történetet mindig másképp adta elő, valahogy minden lebegett körülötte, nem lehetett tudni, mi a fantázia, mi a valóság, közben keményen ivott, megesett, hogy napokon át, és ilyenkor nem hallotta a vagonok vaszaját. A tolatás, fékezés, gyorsulás hangjait. És a veszteglés bánatát sem észlelte, mert hát ekkor is működik a szív, az akarás, hogy utána felszakadjon a kirekesztettség, elfelejtettség fájdalmas sóhaja. Micsoda idők voltak ezek, uram. Ide mentem én akkor a kocsmából, nagy nehezen kitorve a kőből, amibe beledermedtem, mint mondtam. Ami befogadott. Mit fogadott, magához ölelt annyira, hogy már jólesett, szinte meleg volt, akár az anyaöl. Lehet, hogy ott kellett volna maradnom. Egy mozdulatlan nem élet. Azonban még korai lett volna. Igen.

Világossá vált, én már a Szigetre nem megyek vissza. Habár az orromban még egy darabig ott maradt a könyvek összetéveszthetetlen illata, amit

azért elég gyorsan elűzött a könyvespolcok helyén trónoló tehén nők alpári izzadságszaga. Még egy ideig hányinger kapott el, ha rájuk gondoltam, uram. Kiültem az ismerős rogyant nyugágýába, és hallgattam a kerítés mellett húzódo vasút életét. Gyerekkoromban egyszer, a szokásos portyázások alkalmával egy nagy ipari parkba kerültünk, ugráltunk a síneken, amikor egyszer csak egy mindennel megpakolt szerelvéný süvített felénk, hajszálon múlt, hogy nem maradtam ott, odalapítva a vasra, mint valami fémpénz, amit csak úgy játékból elhelyeznek. Több hasonló volt az életemben, uram, és lám, még élek, Istenem, még élvezhettem a nyugágý nyújtotta kényelmet. De már a vihar előszelét is, mert megjelent egy nő az udvarban, mint kisült, az ismerős munkatársas volt, ebédet hozott az ajnározott férfinak, annak, aki épp a gerendás, rusztikus szobájában az örökös másnaposságát nyögte, és akkor a szóke, középkorú kollégánó meglátta az állatot. Azt a kutyát, ami miatt az ismerős szabadnapot kapott és sajnálni kezdték kollektíve, mert megdöglött, eltávozott a hűséges, egyetlen társ. Nagy nehezen kitántorgott a férfi a sötét szobából, és amikor riadtan felelősségre vonták, azt felelte, az eset után a hűtőbe tette a még langyos tetemet, és az ott valahogy feléledt. Ekkor történt a robbanás. Először a nő, utána az ismerős, majd végül én. Pár perc alatt összepakoltam, és rohanni kezdtem a még nem tudom mi felé.

Majd abba a bérházba kerültem, aminek a lépcsőházában elhangzott a koppanás. Vagyis megtörtént, uram. A visszhang még mindig bennem van. Szaladgált, pattogott össze-vissza a komor helyen. De ez csak később tudatosult bennem. Ami valós volt, az a teljesen kihűlt űr. Majd fokozatosan valami sűrű melegség ölelt át engem. A piros vérem volt. Benne leledztem én. Akár az anyaöl, már megint, villant át az agyamon. Bújtam én is hozzá, amennyire csak lehetett. Itt maradni, benne maradni örökre, Istenem. De jött a szomszéd, majd a mentősök, feküdtem a keskeny hordágýon a mindenféle rekvizitumokkal felszerelt kocsiban. Az akkori barátnőm már nem fért be. Nem jöhetett velem. Összekuporodva, ösztönösen kerestem a pirosat. A támaszt, a biztonságot, igen.

A jordán orvos a kórházban mogorván fogadott. Kongott az ürességtől minden. Újból az a kozmikus tér. Vajon mit akarhatott a lelkem, a testem.

Valójában mire vágyott. És hűlni kezdtem én is. Ismerős volt ez az egész, de mégis. Mert megesett ez velem többször is. Azonban valahogy mindig visszafosztak, -rugdostak az életbe. Legalábbis eddig. Ezüstös fényben úsztam álomban, nem kellett hozzá se tó, se folyó. Se cél.

Pár nap múlva belenéztem a tükörbe. Visszahőköltem, uram. Az ismerős kutyája jutott az eszembe. A még langyos test, ahogyan a hűtőben feléled.

Jó lett volna a veszteglő vonatok zaját hallani. A semmi zörejét.

De lépni kellett, menni kellett, habár a lábamon feszülő gipsz nem nagyon serkentett erre. Mégis mozdultam, mert másként nem lehetett. Pontosabban egyhelyben tettem mindezt. Volt időm gondolkodni, leltárt készíteni, vagy csak mélni, uram. Azonban a tintakék gipsz kegyetlenül szorított. Rabságba ejtett. Teljesen okkupált engem. Égett alatta a lábam. Lángolt, mint valami óriás tábortűz, igen.

A koppanást megelőzően egy rég nem látott barátnőnknel voltunk, aki már évek óta egy másik kontinensen él, de még haza-hazalátogat. Egy kis kertés háza van a városban, ide hívott minket, amúgy a ház üres, árva. A kert száraz, kihalt, élettelen, de ha nagyritkán megjelent, egy perc alatt minden megváltozott. Zöldelni kezdtek a növények, és ha tavasz volt, virágok lepték el az udvart, futott a rózsa, kúszott a borostyán, apró kutyatej nyújtogatta vékony, kecses nyakát. Akár a mesében, uram, itt borzogtunk akkor éjjel, majd volt tánc meg minden, izzott a levegő. Apró csillagok szikráztak mindenütt, mintha csillagszórót gyűjtött volna meg valaki a sötétben, a szobába beszállt a kert varázslatos illata, és mi csak varázsolódtunk szépen, de hát menni kell, állni, igen, mint már említettem, a habkönnyű éjszakában, mégis súlyos esés lett a vége, az a kitörölhetetlen, elfelejthetetlen koppanás, aminek az ugráló, pingpongozó visszhangját csak később hallottam én.

Tört, szorított a gipsz a lábamon, húszszer indiántűz futkosott rajta, de nem maradhattam a végtelenségig otthon, villamos, trolis, bicicézés, a piac olyan volt, mint régen, zajos, lármás, drága. Fönt a galérián a székek, asztalok, emberek a szokásos helyen, semmi sem változott, csak én, nagyon is. Ültem a bor mellett majd a mosdóba mentem, mit tagadjam, zavarodottan kicsit, jó volt ott egyedül lenni, mikor valami furcsa

hang áramlott ki az egyik fülkéből, nem akartam oda figyelni, megvan az én bajom, gondoltam, de hát mind jobban és jobban erősödött az a hang, már-már traktorberregésbe váltott át, dermedten álltam a fehér piszoár előtt, és már szavakat és sóhajokat is hallottam én, gyorsuló lihegést, férfi, női sikolyt, már attól féltem, kiesik az ajtó, rám zuhan minden, ami odabenn van, elönt engem, letarol, talán jól is esett volna, uram, de csak egy pillanatra gondoltam ezt, csendben távoztam, a bejáratnál még megálltam egy kicsit, majd nagy erővel becsaptam magam után az ajtót, nem mertem megvárni, hogy kik jönnek majd onnan ki, Isten hozott a régi világban, mondtam magamnak, és már biztos voltam benne, ha egyszer lekerül a lábamról a gipsz, rúgni fogok én is, zúgni, berregni, igen, akár a traktor, ami nem ismer akadályt.